

TRANH và THƠ CHẶN TRÂU ĐẠI THỪA

“MANUAL OF ZEN BUDDHISM”
của DAISETZ TEITARO SUZUKI

Tâm Minh Ngô Tăng Giao
(chuyển ngữ và thi hoá)

TRANH CHẶN TRÂU ĐẠI THỪA

1. CHỮA CHĂN

2. MÔI CHĂN

3. CHIU PHÉP

4. QUAY ĐẦU

5. VẮNG CHIU

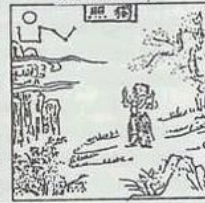
6. KHÔNG NGẠI

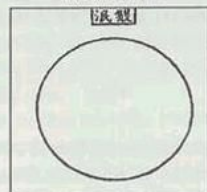
7. THA HỒ

8. CÙNG QUÊN

9. SOI RIÊNG

10. ĐỨT CÁ HẠI

1. UNDISCIPLINED

With his horns fiercely projected in the air the beast snorts,
Madly running over the mountain paths,
farther and farther he goes astray!
A dark cloud is spread across the entrance of the valley,
And who knows how much of the fine fresh herb is trampled
under his wild hoofs!

1. VÔ KỶ LUẬT

*Với sừng hung bạo nhô lên trên không con vật phi phò thờ
mạnh,
chạy điên cuồng qua các lối mòn trên núi,
càng ngày càng lạc lõng đi xa!
Một đám mây đen giăng ngang lối vào thung lũng,
và ai mà biết được bao nhiêu cỏ non xanh tươi đã bị giẫm
nát dưới chân cuồng dại của trâu!*

- 1 -

VÔ KỶ LUẬT

*Chú trâu với một cặp sừng
Nhô lên hung bạo phía từng trời cao
Phi phò miệng thờ mạnh sao,
Điên khùng trâu chạy qua bao lối mòn,
Chân trâu lạc lõng trên non
Ngày càng xa mãi ai còn nhận ra!
Lối vào thung lũng xa xa
Mây đen một đám nhạt nhòa giăng ngang,
Nào ai biết được rõ ràng
Bao nhiêu đám cỏ mịn màng xanh tươi
Bị trâu hoảng chạy khắp nơi
Dưới chân dẫm nát tả tơi dại cuồng!*

2. DISCIPLINE BEGUN

I am in possession of a straw rope, and I pass it through his
nose,
For once he makes a frantic attempt to run away,

but he is severely whipped and whipped;
The beast resists the training with all the power there is
in a nature wild and ungoverned,
But the rustic oxherd never relaxes his pulling tether and
ever-ready whip.

2. KỶ LUẬT BẮT ĐẦU

*Ta kiếm được một sợi dây thừng và ta xỏ dây qua mũi trâu,
Mỗi khi trâu muốn cuồng loạn chạy đi thoát
đều bị ta lấy roi quát đánh dữ dội;
Con vật kháng cự lại sự huấn luyện với tất cả sức mạnh tồn
tại trong một bản tính hoang dã và bất trị,
Nhưng kẻ chăn trâu thôn dã không bao giờ buông lỏng dây
kéo và không buông lơì cây roi lúc nào cũng sẵn sàng.*

- 2 -

KỶ LUẬT BẮT ĐẦU

*Kiểm ra một sợi dây thừng,
Ta bèn xỏ mũi trâu hung dữ liền,
Mỗi khi trâu muốn cuồng điên
Hung hăng thoát chạy ta bèn quát ngay
Cây roi cầm chắc trong tay
Quát trâu dữ dội roi này chẳng ngưng;
Trâu kia kháng cự vẫy vùng
Nào đâu có chịu phục tùng người chăn
Huấn luyện trâu thật khó khăn
Trâu phò sức mạnh dữ dằn từ lâu
Sẵn trong bản tính của trâu
Thú hoang bất trị rừng sâu tung hoành,
Nhưng người chăn chốn rừng xanh
Không hề buông lỏng tay mình kéo dây
Lại còn thêm chiếc roi mây
Lúc nào cũng nắm trong tay dòm chừng.*

3. IN HARNESS

Gradually getting into harness the beast is now content
to be led by the nose,

Crossing the stream, walking along the mountain path,
he follows every step of the leader;
The leader holds the rope tightly in his hand
never letting it go,
All day long he is on the alert almost unconscious of
what fatigue is.

3. KIÈM CHẾ

*Dần dần bị kiểm chế con vật giờ đây thuận để bị
kéo mũi đi,
Vượt qua suối, đi dọc theo đường núi,
trâu theo từng bước chân của người dắt;
Người dắt trâu nắm chắc sợi dây thừng trong tay
không bao giờ buông lỏng ra,
Suốt cả ngày người dắt trâu luôn cảnh giác hầu như
không biết mệt là gì.*

- 3 -

KIÈM CHẾ

*Người chặn kiểm chế chẳng ngừng
Trâu giờ thuận để dây thừng kéo đi,
Vượt qua dòng suối thẳm kia,
Men theo đường núi rậm rì xanh tươi,
Trâu giờ dây đã thuận rồi
Đi theo từng bước của người dắt trâu,
Không hề buông lỏng chút nào
Người chặn cầm chắc dây vào trong tay,
Và rồi suốt cả một ngày
Người chặn cảnh giác, mệt này sá chi.*

4. FACED ROUND

After long days of training the result begins to tell and
the beast is faced round,
A nature so wild and ungoverned is finally broken,
he has become gentler;
But the tender has not yet given him his full confidence,
He still keeps his straw rope with which the ox is now

ted to a tree.

4. QUAY LẠI

Sau nhiều ngày dài huấn luyện kết quả đã bắt đầu trông thấy

và con vật quay đầu lại,

Một bản chất rất man dại và bất trị cuối cùng đã bị phá vỡ,
trâu đã trở nên thuần tính hơn;

Nhưng người chăn dắt vẫn chưa tin hẳn vào trâu hoàn toàn,
Người chăn vẫn còn giữ sợi dây thừng và giờ đây
trâu bị dây cột vào một thân cây.

- 4 -

QUAY LẠI

Nhiều ngày huấn luyện trôi đi
Giờ đây kết quả tức thì thấy ngay
Trâu quay đầu lại tốt thay,
Man di bản chất lâu ngày đã quen
Lại thêm bất trị bao phen
Cuối cùng bị cải hoá liền còn đâu,
Trâu nay ngoan ngoãn cúi đầu,
Nhưng người chăn vẫn trước sau dòm chừng
Chưa hề tin hẳn tột cùng,
Mũi trâu vẫn xoắn dây thừng qua đây
Bây giờ lại buộc sợi dây
Quấn ngay vào một thân cây cận kề.

5. TAMED

Under the green willow tree and
by the ancient mountain stream,
The ox is set at liberty to pursue his own pleasures;
At the eventide when a grey mist descends on the pasture,
The boy wends his homeward way
with the animal quietly following.

5. THUẦN PHỤC

Dưới cây dương liễu xanh và

*bên dòng suối xưa trên núi,
Trâu được thả cho tự do dong chơi theo ý thích riêng;
Vào buổi chiều tối khi sương mù buông xuống cánh đồng,
Đưa trẻ quay trở về nhà với
con vật lặng lẽ theo sau.*

- 5 -

THUẦN PHỤC

*Dưới cây dương liễu xanh rì
Bên dòng suối cũ thăm thì trên non,
Chú trâu được thả ra luôn
Dong chơi thoải thích không còn ngại chi;
Đến chiều bóng tối sắp về
Sương mù buông xuống giăng che cánh đồng,
Trẻ chăn trâu nọ thông dong
Lên đường quay lại nhà cùng chú trâu
Trâu hiền lặng lẽ theo sau
Bước chân thuần phục, cúi đầu thành thoi.*

6. UNIMPEDED

On the verdant field the beast contentedly lies
idling his time away,
No whip is needed now, nor any kind of restraint;
The boy too sits leisurely under the pine tree,
Playing a tune of peace, overflowing with joy.

6. KHÔNG BỊ NGĂN TRỞ

*Trên cánh đồng xanh tươi con vật thỏa mãn nằm
để thời giờ trôi qua,
Bây giờ không cần roi vọt, cũng chẳng cần kiềm chế chi cả;
Đưa trẻ cũng vậy, ngồi nhàn rỗi dưới cây thông,
Tấu một khúc nhạc thanh bình, tràn ngập niềm vui.*

- 6 -

KHÔNG CÒN NGĂN TRỞ

*Giờ trên đồng cỏ xanh tươi
Chú trâu thoải mái nằm chơi an nhàn*

*Không còn công chuyện để làm
Mặc thời gian cứ nhẹ nhàng trôi đi,
Nay thời roi vọt cần chi
Cản ngăn, kiềm chế cần gì nữa đây;
Trẻ chăn trâu cũng rảnh tay
Ung dung ngồi dưới gốc cây thông già,
Tấu lên một khúc hoan ca
Thanh bình điệu hát, chan hoà niềm vui.*

7. LAISSEZ FAIRE

The spring stream in the evening sun flows languidly
along the willow-lined bank,
In the hazy atmosphere the meadow grass is seen
growing thick;
When hungry he grazes, when thirsty he quaffs,
as time sweetly slides,
While the boy on the rock dozes for hours
not noticing anything that goes on about him.

7. ĐỀ MẶC

*Suối mùa xuân trong mặt trời chiều chảy thong thả
dọc theo bờ liễu giăng hàng,
Trong khung cảnh mù sương cỏ trên cánh đồng thấy có vẻ
rậm rạp thêm ra;
Khi đói trâu gặm cỏ, khi khát trâu uống nước,
và thời gian êm trôi,
Trong khi đứa trẻ nằm trên đá ngủ thiếp đi hàng nhiều giờ,
không chú ý đến điều gì xảy ra chung quanh nó cả.*

- 7 -

ĐỀ MẶC

*Suối xuân róc rách chảy xuôi
Trời chiều băng lảng buông lơì ánh vàng
Dọc theo bờ liễu giăng hàng,
Hiện trong khung cảnh hôn hoàng mù sương
Cánh đồng cỏ mượt thơm hương
Đường như khởi sắc nõn nường rậm thêm;*

*Đói lòng trâu cứ an nhiên
Ung dung gặm cỏ gần bên mặc tình,
Khi trâu khát nước dạo quanh
Tìm dòng suối mát trong lành uống thôi,
Thời gian êm ái nhẹ trôi,
Trong khi trên tảng đá nơi cạnh bờ
Trẻ kia thiếp ngủ hàng giờ
Mặc trâu lui tới nhón nhơ một mình.*

8. ALL FORGOTTEN

The beast all in white now is surrounded by the white clouds,
The man is perfectly at his ease and care-free,
so is his companion;
The white clouds penetrated by the moon-light
cast their white shadows below,
The white clouds and the bright moon-light – each
following its course of movement.

8. TẤT CẢ ĐỀU QUÊN LÃNG

*Con vật đã trắng ra hết giờ đây được vây quanh bởi
những đám mây trắng bạc,
Người thoải mái hoàn toàn không còn chút ưu tư,
chú trâu đi theo cũng vậy;
Những đám mây trắng được ánh trăng xuyên chiếu
rọi bóng trắng xuống phía dưới,
Những đám mây trắng và ánh trăng sáng – mỗi thứ theo
dòng chuyển động riêng.*

- 8 -

TẤT CẢ ĐỀU QUÊN LÃNG
*Giờ trâu trắng hết thân hình
Và mây trắng bạc vây quanh trâu rồi,
Người chẵn cũng tự tại thôi
Tới thời thoải mái, qua hồi lo âu
Chú trâu cũng vậy, theo sau
Bước chân lững thững khác đâu chút nào;
Đám mây trắng bạc trên cao*

*Ánh trăng chiếu xuống rọi vào đồng xanh,
Lững lờ mây trắng trôi nhanh
Chuyển đi cùng ánh trăng thanh xuôi dòng.*

9. THE SOLITARY MOON

Nowhere is the beast, and the oxherd is master of his time,
He is a solitary cloud wafting lightly along the mountain
peaks;
Clapping his hands he sings joyfully in the moon-light,
But remember a last wall is still left
barring his homeward walk.

9. MẶT TRĂNG CÔ ĐƠN

*Con vật không thấy đâu nữa, và trê chẵn trâu rảnh rỗi hoàn
toàn,
Trê là một đám mây cô đơn bồng bênh trôi dọc những đỉnh
núi;
Vỗ nhịp tay trê hát một cách vui vẻ trong ánh trăng,
Nhưng phải nhớ rằng một cửa ải cuối cùng vẫn còn tồn tại
ngăn trở bước đi về nhà của nó.*

- 9 -

MẶT TRĂNG CÔ ĐƠN

*Trâu giờ không thấy hình dung
Trê chẵn trâu bồng thông dong hoàn toàn,
Tựa mây một đám an nhàn
Cô đơn trôi dọc non ngàn đỉnh cao;
Vỗ tay gõ nhịp nghêu ngao
Trê vui ca hát vọng vào trăng trong,
Nhớ còn một ải cuối cùng
Vẫn gây trở ngại cho từng bước đi
Cần đem đột phá tức thì
Mới mong trọn vẹn quay về nhà thôi.*

10. BOTH VANISHED

Both the man and the animal have disappeared, no traces
are left,
The bright moon-light is empty and shadowless with
all the ten-thousand objects in it;
If anyone should ask the meaning of this,
Behold the lilies of the field and
its fresh sweet-scented verdure.

10. BIẾN ĐI CẢ HAI

*Cả người lẫn trâu đều đã biến đi, không để lại dấu vết gì,
Ánh trăng sáng đã trống vắng và không còn hình tượng của
muôn vật ở trong đó nữa;
Nếu có ai hỏi ý nghĩa của việc này,
Hãy nhìn hoa huệ trên cánh đồng và
thảm cỏ xanh tươi thơm ngát.*

- 10 -

BIẾN ĐI CẢ HAI

*Người và trâu đều biến rồi
Không lưu vết tích lại nơi chốn này,
Ánh trăng cũng trống vắng thay
Tượng hình muôn vật trong đây nhạt nhòa
Không còn hình dạng phô ra;
Nếu ai thắc mắc để mà hỏi han
Hãy nhìn hoa huệ bạt ngàn
Cỏ xanh thơm ngát tràn lan trên đồng.*

THƠ CHẶN TRÊU ĐẠI THỪA

- 1 -

VÔ KỶ LUẬT

*Chú trâu với một cặp sừng
Nhô lên hung bạo phía từng trời cao
Phì phò miệng thổi mạnh sao,
Diên khùng trâu chạy qua bao lối mòn,*

Chân trâu lạc lỏng trên non
Ngày càng xa mãi ai còn nhận ra!
Lối vào thung lũng xa xa
Mây đen một đám nhạt nhòa giăng ngang,
Nào ai biết được rõ ràng
Bao nhiêu đám cỏ mịn màng xanh tươi
Bị trâu hoảng chạy khắp nơi
Dưới chân dẫm nát tả tơi đại cuồng!

- 2 -

KỶ LUẬT BẮT ĐẦU

Kiểm ra một sợi dây thừng,
Ta bèn xoắn mũi trâu hung dữ liền,
Mỗi khi trâu muốn cuồng điên
Hung hăng thoát chạy ta bèn quát ngay
Cây roi cầm chắc trong tay
Quát trâu dữ dội roi này chẳng ngưng;
Trâu kia kháng cự vẫy vùng
Nào đâu có chịu phục tùng người chăn
Huấn luyện trâu thật khó khăn
Trâu phò sức mạnh dữ dằn từ lâu
Sẵn trong bản tính của trâu
Thú hoang bất trị rừng sâu tung hoành,
Nhưng người chăn chốn rừng xanh
Không hề buông lỏng tay mình kéo dây
Lại còn thêm chiếc roi mây
Lúc nào cũng nắm trong tay dùm chùng.

- 3 -

KIỂM CHẾ

Người chăn kiểm chế chẳng ngưng
Trâu giờ thuận để dây thừng kéo đi,
Vượt qua dòng suối thẳm kia,
Men theo đường núi rậm rì xanh tươi,
Trâu giờ đây đã thuần rồi
Đi theo từng bước của người dắt trâu,
Không hề buông lỏng chút nào
Người chăn cầm chắc dây vào trong tay,

Và rồi suốt cả một ngày
Người chẵn cảnh giác, mệt này sá chi.

- 4 -

QUAY LẠI

Nhiều ngày huấn luyện trôi đi
Giờ đây kết quả tức thì thấy ngay
Trâu quay đầu lại tốt thay,
Man di bản chất lâu ngày đã quen
Lại thêm bất trị bao phen
Cuối cùng bị cải hoá liền còn đâu,
Trâu nay ngoan ngoãn cúi đầu,
Nhưng người chẵn vẫn trước sau dòm chừng
Chưa hề tin cẩn tột cùng,
Mũi trâu vẫn xoắn dây thừng qua đây
Bây giờ lại buộc sợi dây
Quấn ngay vào một thân cây cận kề.

- 5 -

THUẦN PHỤC

Dưới cây dương liễu xanh rì
Bên dòng suối cũ thềm thì trên non,
Chú trâu được thả ra luôn
Dong chơi thoải thích không còn ngại chi;
Đến chiều bóng tối sắp về
Sương mù buông xuống giăng che cánh đồng,
Trẻ chẵn trâu nọ thông dong
Lên đường quay lại nhà cùng chú trâu
Trâu hiền lặng lẽ theo sau
Bước chân thuần phục, cúi đầu thành thoi.

- 6 -

KHÔNG CÒN NGĂN TRỞ

Giờ trên đồng cỏ xanh tươi
Chú trâu thoải mái nằm chơi an nhàn
Không còn công chuyện để làm
Mặc thời gian cứ nhẹ nhàng trôi đi,
Nay thời roi vọt cần chi
Cản ngăn, kiểm chế cần gì nữa đây;

Trẻ chẵn trâu cũng rảnh tay
Ung dung ngồi dưới gốc cây thông già,
Tấu lên một khúc hoan ca
Thanh bình điệu hát, chan hoà niềm vui.

- 7 -

ĐỀ MẶC

Suối xuân róc rách chảy xuôi
Trời chiều băng láng buông lơì ánh vàng
Dọc theo bờ liễu giăng hàng,
Hiện trong khung cảnh hôn hoàng mù sương
Cánh đồng cỏ mượt thơm hương
Đường như khởi sắc nõn nường rậm thêm;
Đói lòng trâu cứ an nhiên
Ung dung gặm cỏ gặm bên mặc tình,
Khi trâu khát nước dạo quanh
Tìm dòng suối mát trong lành uống thôi,
Thời gian êm ái nhẹ trôi,
Trong khi trên tảng đá nơi cạnh bờ
Trẻ kia thiếp ngủ hàng giờ
Mặc trâu lui tới nhởn nhơ một mình.

- 8 -

TẤT CẢ ĐỀU QUÊN LÃNG

Giờ trâu trắng hết thân hình
Và mây trắng bạc vây quanh trâu rồi,
Người chẵn cũng tự tại thôi
Tới thời thoải mái, qua hồi lo âu
Chú trâu cũng vậy, theo sau
Bước chân lững thững khác đâu chút nào;
Đám mây trắng bạc trên cao
Ánh trắng chiếu xuống rọi vào đồng xanh,
Lững lờ mây trắng trôi nhanh
Chuyển đi cùng ánh trắng thanh xuôi dòng.

- 9 -

MẶT TRẮNG CÔ ĐƠN

Trâu giờ không thấy hình dung

Trẻ chẵn trâu bỗng thông dong hoàn toàn,
Tựa mây một đám an nhàn
Cô đơn trôi dọc non ngàn đỉnh cao;
Vỗ tay gõ nhịp nghêu ngao
Trẻ vui ca hát vọng vào trăng trong,
Nhớ còn một ải cuối cùng
Vấn gây trở ngại cho từng bước đi
Cần đem đột phá tức thì
Mới mong trọn vẹn quay về nhà thôi.

- 10 -

BIỂN ĐI CẢ HAI

Người và trâu đều biển rồi
Không lưu vết tích lại nơi chốn này,
Ánh trăng cũng trống vắng thay
Tương hình muôn vật trong đây nhạt nhòa
Không còn hình dạng phô ra;
Nếu ai thắc mắc để mà hỏi han
Hãy nhìn hoa huệ bạt ngàn
Cỏ xanh thom ngát tràn lan trên đồng.

TÂM MINH NGÔ TÀNG GIAO

(chuyển dịch thơ)
